

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Immunitas Ecclesiastica

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

41 Secundò, reus in Ecclesia existens, non potest pro delicto non excepto puniri ab Episcopo corporaliter, ut trinitibus, exilio, & c. supra enumeratis, c. inter alia, de immun. ibi: neque damnari debet ad mortem, vel ad pœnam, & c. id constitutum 17. quæst. 4. ibi: de morte, debilitate, & omni pœnarum genere sint securi Farinac. c. 21. num. 335. & alij Suar. cap. 12. num. 6. cum alijs neotericis. Sed solum pœna pecuniaria, & ad damna, & interesse securi ei, in quem deliquit, vel si pecuniã non habet, pœna aliqua corporali non multum afflictiva, non hoc erit per accidens. Vid. Farin. ibid. Palam. punct. 11. n. 10. & alios pees ipsos. Quas quidem pœnas non solum possunt; sed etiam debent Episcopi reus imponere, iuxta cap. inter alia, cit. ibi: qui ad Ecclesiam confugit, legitimo puniendus sit de eo, quod iure fecit, & c. aliter iniustitiam facere, & delinquere, tradunt communiter Canonistæ in d. c. inter alia. Hostiensis 1. loannes Andr. n. 5. Anchar. n. 2. Abbas n. 13. p. 6. r. 1. ref. 33. à §. Sed hic obiter.

42 Notandum est etiam, hic debitores fraudulentos & cum bonis ad Ecclesiam confugientes, non debere ibi multo tempore tolerari, sed ab Ecclesia citi, ut S. Congreg. Episc. in vna Baren. die 11. Mart. 1609. Quæ etiam die 1. Decemb. 1617. decrevit, quod decoctores res, & bona creditorum præiudicium ad Ecclesias transportare non debent; sed iudici seculari consignanda sunt, ut illas, & illa, cui de iure, adiudicet. p. 6. tract. 1. ref. 17. in fine.

IMMUNITAS
Ecclesiastica.

Ecclésiastica immunitas, seu libertas est facultas Ecclesiarum & Ecclesiasticorum faciendi quidquid sibi libuerit, nisi quod vi aut iure prohibentur, vel melius est exemptio Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum bonorum causarum, & personarum à iurisdictione Principis laici, unde hoc privilegium quadruplex est.

plex est, locale, de quo hactenus V. Immunitas Ecclesiarum, reale, de quo V. Gabbella, personale de quo in sequentibus, & actionale, de quo V. Index Ecclesiasticus, & V. Index laicus: & iterum de omnibus V. Princeps, & V. Statutum laicale. Diximus autem sup. n. 15 privilegium locale Ecclesiarum tuendi reos ad eas confugientes, esse de iure diuino Circa personale, & reale.

2 Cutell in C. leg. sicut fol. 301 & alij, Et quoad dicens immunitatem seu exemptionem sortum Clericorum à potestate laicali ortu habuisse à iure civili, & Palat. in 4. d. 25. disp. 5. putat primò concessam esse à Constantino. Salgad. verò de prot. reg. 10. 1. par. 1. c. 1. pral. 1. n. 52. à Iustiniano Less. lib. 2. cap. 34. dub. 4. nu. 30. Sor. in 4. d. 25. quæst. 2. art. 2. concl. 3. & alij Theologi dicunt, in spiritualibus esse de iure diuino, in temporalibus verò, de iure Pontificio, sed diuino maxime consonam. Sed prima sententia communiter reprobat: nam quamuis ex Imperatoribus Constantiis immunitatem primò acceptasse videatur tamen in Concil. Aquilar. & Matifcon. H. dicitur, ortu eam habuisse à tempore nascentis Ecclesiarum. Quod contra Pauli Seruitam probat Bellarm. fol. 7. ex 1. ad Tim. 5. Contra secundam etiam est quia in 3. Canonibus sæpissime inculcatur, Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum immunitatem quoad personas, & bona esse de iure diuino, aut de ordinatione constitutam, ut videre est in Concil. Lateran. sub Innoc. III. cap. 4. 6. & sub Leone X. se II. in Trid. sess. 25. c. 20. in c. quamquam, de cens. in can. si Imperator dist. 96. can. Syluest. 11. qu. 1. can. relatum eod. & alibi. Neque dicas cum Molina de iust. 10. 1. tract. 2. disp. 31. n. 6. Concilia & Pontifices sumere ius diuinum late pro Canonico. Nam præterquam quod ius diuinum in locis citatis distinguitur ab humano, & consequenter à Canonico, hæc responsio nullo pacto aptari potest Tridentino, quod de ordinationem & canonicas sanctiones expressè distinguit.

3 Dicendum igitur immunitatem Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum immediate à iure diuino, deinde verò à Canonico.

nico statutam esse. Et ita tenent cōmuniter Canonistæ compluresque Theologi cum Azorio *part. 1. lib. 5. c. 12. quæst. 1. Laym. lib. 4. tit. 9. c. 8. nu. 1. Fillucio 10 r. r. 16. c. 11. n. 310 & nouissimè Rota Romana coram Cardinali Mellino in vna Albanen. die 28. Iun. 1630. Neque obstat, quod in sacris litteris de immunitate nō habeatur locus; nam non omnia ad salutem & Ecclesiæ statum necessaria habentur in scripturis, vt videre est de materia & forma aliquorum Sacramentorum, quæ non nisi per traditionem ab Apostolis ad nos peruenierunt, quod ipsum de immunitate dici debet, si Concilij fides habenda est, eā iure diuino procedere affirmantibus. Et sic respondet Rota *ibid.* cum Granado in 3. *part. contr. 9. tr. 4. disp. 4. sect. 2. n. 10 part. 5. tract. 1. ref. 21. & olim part. 1. tract. 2. ref. 1. & part. 7. tract. 1. ref. 2. & 7.**

*Etiam in
ciuilibus.*

4 Quæ omnia procedunt quoad exemptionem Clericorum etiam in ciuilibus, vt habetur expressè in cap. nullus clericus 11. *quæst. 1. & in Trident. sess. 24. c. 20. præter casus expressos in cap. transmissis, & cap. vtrum, de foro comp. p. 4. r. 1. ref. 66.*

*Et quo ad
omnia bo-
na.*

5 Et procedunt etiam quoad omnia Ecclesiasticorum bona quomodo cumque ad eos pertineant, vt latè Rota Romana *vbi sup.* nam eo ipso quod bona Ecclesiæ, ad Ecclesiasticos transeunt, à laicali iurisdictione eximuntur, & sub dominio Christi speciali iure constituuntur, qui sicut à tributis omnino immunis fuit *Matth. 17.* ita etiam Ecclesia eius sponsa, & Ecclesiastici eius familiares immunes esse debent. Et sanè non esset plene exempta persona, nisi etiam eius bona essent exempta, vt tradit Abbas, & Canonistæ communiter in *c. Ecclesia 5. Maria, & in c. quæ Ecclesiarum de const. part. 2. tract. 2. ref. 16. & 43. part. 5. r. 1. ref. 27. §. Vnde ex his.*

*Vnde non
possunt ei de
rogare Prin-
cipes.*

6 Huic autem immunitati in primis non possunt derogare Reges, & Principes; non solum quia est de iure diuino, aut saltem canonico sed etiam dato, quod à iure ciuili ortum habuisset. Nam in primis quod semel concessum, & accep-

tatum est, non potest amplius repeti Felin. in *c. Ecclesia 5. Maria nu. 124.* Deinde in hoc priuilegium consenserunt populi, à quibus Principes ipsi potestatem adepti sunt. Tertiò, quia Pontifices, & Concilia, quæ sunt supra ipsos, illud confirmarunt. Et hæc doctrina vera est non solum de immunitate totius Ecclesiæ, sed etiam vnus Ecclesiæ tantum, vt *Genueps. in pract. trienn. 17. quæst. 480. num. 1.* quia per statutum contra immunitatem Ecclesiæ particularis semper præiudicatur cæteris indirectè, & illud ferentes excommunicari videntur in Bulla Cœnæ *ibi quarumcumque Ecclesiarum quomodolibet præiudicatur.* Azor *part. 1. l. 5. c. 13. quæst. 5.* & alij, contra Soulam in eum locum *c. 16. disp. 84. concl. 3. num. 6. part. 5. tract. 1. ref. 14.* & antea in *part. 1. r. 3. ref. 2. & 6. & in part. 4. r. 1. ref. 81. §.* Deinde. Ex quibus sequitur, quod si Princeps priuilegium aliquod alicui Ecclesiæ, aut Ecclesiasticorum domui cederet, non posset postea reuocare, *ref. 61. cit.* Vnde multò minus reuocari potest priuilegium Constantini, vt Ecclesiæ a edificari possint per totum orbem, *c. futuram 12. quæst. 1.* quod toti Ecclesiæ concessum est, vt diximus *V. Ecclesia, num. 1. & part. 7. tract. 1. resolut. 8.*

7 Deinde contra priuilegium immunitatis non potest præualere consuetudo etiam immemorabilis, etiam mista laicorum, & Clericorum etiam contra immunitatem partialem alicuius Ecclesiæ. *V. Consuetudo, à num. 2.*

8 Rursus, priuilegio immunitatis non possunt renunciare ipsi Clerici, nec quoad patrimonialia: quia id ipsis interdictum est tam in ciuilibus, quam in criminalibus. *11. quæst. 1. can. insolita & can. placuit, extra, de foro comp. & ibi Abbas num. 7 & DD. communiter.* Ratio est, quia hoc priuilegium concessum est statui Clericorum generaliter, priuilegio autem communis nemo cedere potest. *c. si diligenti, de foro compes.* Et procedit etiam de Episcopo. *Farinac. de inquis. q. 8. n. 13. p. 1. r. 2. ref. 3. p. 3. r. 1. resolut. 92.*

9 Denique nec Summus Pontifex potest

*Aut Sum-
mo Ponti-
fice,*

potest Ecclesiasticæ immunitati in vniuersum renouare, etiam si sit de iure humano, & civili, quia Papa non est absolutus dominus bonorum, & iurium suæ sedis, eorumque, sedis, quæ sibi à Principibus collata sunt (cum sint donata principaliter Christo & proinde sedi, non personæ;) sed solum dispensator

Nisi quod fidelis, & prudens. Suar. apud Ceuallos *Papa potest de cogn. per viam viol. in proom. c. 6. part. 1. ex iusta tr. 2. ref. 2.* Potest tamen renouare in aliquo casu, con-
cedere lai- Principes in iurisdictione Ecclesiasticâ
cis aliquâ contra Clericos, &c. Circa quod,

actione Ec- 10. Dubium primò est, an Papa reuel-
lesiasticâ. ra in aliquibus Regnis immunitati præ-
Quam ali- iudicauerit, suam iurisdictionem laicis
qui dicunt Principibus delegando? Et Pefantius
concessam de immun. disp. 3. affirmat circa Tribunal.
Regi Hispa- dela fuerca, Guetvara de orig. & usu mon-
narum. &c. circa Monarchiam Siciliæ Grassali-
Regi Gal- us Reg. Franc. lib. 2. iur. 1. 2. circa priuilegia
liarum. Regia Francorum pro conferendis be-
neficiis Regni sui, & Zanardus som. 3. c.
50. circa priuilegium Reip. Venetæ pro-
cedendi in aliquibus casibus contra Cle-

Et Reipu- ricos: part. 1. tr. 2. Ref. 2. Sed Ceuallos ubi
blica Vene- supra gloss. 6. negat, Regem Hispaniarum
ta. circa tribunal dela fuerca priuilegium
habere; sed ex alio capite iustificari, p. 3.
tr. 1. ref. 5. 4. Et quidquid sit de his,

Quasom- 11. Maius dubium secundo est an ta-
nes reuoca- lia priuilegia, postea quod ad sint reuo-
re potest ad centur quotannis in Bulla Cœnæ; nam
libitū, quo- certum est, vt ex multis probat Soufa
modocum- c. 26. disp. 10. n. 2. Papam derogare pos-
que cōces- se cuiumque priuilegio etiam in remu-
satione. nerationem, aut ex contractu, & pacto
oneroso, qualia sunt concordata eum
Regibus concessa; etiam si per immemo-
rialem consuetudinem obseruata sint. Si
quidē priuilegium concessum subdito,
ex DD. communi reuocari potest, & iurisdictione delegata reuocari potest ad li-
bitū. Vide Suarez de immuni. lib. 4. c. 34.
n. 27. (& quamuis Papa promiserit, se ea
non reuocaturum, semper tamen reuo-
candi potestatem sibi reseruat, quia etiā
à se abdicare non potest, & ideo Sixtus
V. in Bulla Cœnæ ann. 1586. reuocauit
priuilegia concessa etiam Imperatori, &

Regibus, etiam per vim contractus, *part. 5. tract. 2. ref. 14.*) Disparitas autem à Principe laico est, quia priuilegium concessum à Principe Ecclesiæ, eximitur de potestate laicali, & ideo non potest amplius reuocari, vt dictum n. 6. at priuilegium concessum Principi, non sit liberū a iurisdictione Ecclesiæ, & Summi Pontificis, part. 3. tract. 1. ref. 57. & part. 5. tr. 1. resolut. 4.

12. Hoc ergo supposito vt certo, Fil- *Et de facto*
liuc. tom. 1. tr. 16. c. 10. num. 2. 38. & alij do- *reuo-*
cent, talia priuilegia in Bulla Cœnæ ob *cent,*
reuocari, quod in specie de concordat. in Bulla *in Bulla*
tis tradit Pereira, part. 1. c. 6. num. 13. quia *quæ Cœnæ secū-*
ait ipse, non sunt priuilegia, sed contra *dū aliquos.*
ctus vltro citroque obligatorij. Sayrus *Art.*
verò lib. 3. c. 25. n. 10. Maynardus p. 2. *art.*
18. num. 10. & alij, dicunt, reuocari nam *art.*
Papa id clarè explicat per illam clausu- *art.*
lam reuocatoriam generalem, non obsta- *art.*
tibus. &c. & procedere etiam in concordat. *art.*
datis, ait Azor tom. 1. lib. 5. c. 12. quia con- *art.*
ceduntur per modum priuilegij, vt do- *art.*
cet Suar. part. 3. tr. 2. ref. 61. & part. 3. tr. 1. *art.*
ref. 74. His præmissis.

13. Gaudent immunitate Ecclesia- *Gaudent*
stica in ciuilibus, & criminalibus, in *autem foro*
persona, & bonis, in primis Clerici, etiā *Clerici,*
in minoribus, etiam prima tonsuræ, & *Clerici,*
coniugati, immo [saluo Sacræ Congre- *Clerici,*
gationis Immunitatis Oraculo] etiam *Clerici,*
non tonsurati, si habitū ferant, & alicui *Clerici,*
Ecclesiæ inseruiant in ordine ad Ordines *Clerici,*
suscipiendos, aliaque habeant requi- *Clerici,*
sita Tridentini, in quibus Verbo *Clerici,*
Clericus quoad forum (quæ tamen non requi- *Clerici,*
runtur pro priuilegio canonis, vt dictū *Clerici,*
V. Excommunicatione, n. 2. nec pro exem- *Clerici,*
ptione gabellarum, vt V. Gabellas solue- *Clerici,*
re.) Probatum autem ex cap. 2. de foro *Clerici,*
comp. ibi. Nullus iudicum neque Presbyte- *Clerici,*
rū, neq; Diaconum, aut Clericū ullum, aut *Clerici,*
minores Ecclesiæ sine permisso Pontificis per *Clerici,*
se distinguere, aut condemnare presumat. v- *Clerici,*
bi Glossa per minores ecclesiæ, intelli- *Clerici,*
git seruientes deputatos ad eius obse- *Clerici,*
quiū. Vnde hanc sententiā firmare videt- *Clerici,*
ur noster Barbat. in eū locum n. 29. & 33. *Clerici,*
Quod autem ait Reginaldus to. 1. lib. 9. c. *Clerici,*
27. num. 35. text. cit. loqui de deputato *Clerici,*
ad Ec-

ad Ecclesia ministerium perpetuum optime refellitur à Narbona part. 3. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. 1. nu. 27. si quidem non perpetuitatis, sed seruitij qualitas respicitur à iure, quæ æquè in temporale cadit, ac in perpetuum: & cum hoc priuilegiū concessum sit in gratiam Ecclesie, vt ministros habeat priuilegiatos ex l. cap. 6. cap. Ecclesiarum seruos. 2. quæst. 1. temporaliter seruientes debent exempti esse pro tempore, sicut seruientes in perpetuum. Etiam si priuilegio canonis non fruuntur, quia hæc priuilegia non conuertuntur. part. 6. tractat. 1. resolut. 36.

14 Item Clericorum vxores; nam vxor sequitur forum mariti l. fin. C. de incol. Sanchez in opusc. tom. 2. lib. 6. cap. 1. dub. 3. nu. 2. contra Marioum, & Bonacinam, etiam post Clericorum mortem, si in viduitate permanceat addit ipse; nam quandiu ad secunda vota non transeunt, in primo Matrimonio perseuerare censentur, parte 3. tract. 1. resolutione 45. & part. 4. tract. 1. resolutione 41.

15 Item Clericorum filij legitimi ante clericatum suscepti, durante patris vita Barbofa de iure Pont. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 61. & Congregatio Card. apud ipsum die 18. Martij 1631. part. 1. tractat. 1. resolut. 7. & part. 4. tractat. 1. resolutione 11.

16 Item Clericorum patres, & fratres in eadem domo cohabitantes pro diuiso, ab onere hospitandi milites, aut in hunc finem soluenda pecunia, exempti sunt: etiam si Clerici sint minores, quia priuilegium personæ communicant socij, gloss. in l. fin. Cod. de mun. Sic Riccius part. 3. resolutione 28. num. 1. & 2. & alij multi contra Marinum, part. 4. tractat. 1. resolutione 12.

17 Imò hoc priuilegio gaudent laici habitantes in domibus Clericorum conductitijs: nam hospitium militum redundat in directè in damnum domorum Sacra Congregatio die 9. Jun. 1617. part. 4. tract. 1. resolut. 32.

18 Et mancipia, & serui Clericorum in perpetuum gaudent priuilegio fori; quia computantur in censu domo-
Summa Diuina.

rum, Bellettus de ser. Cler. real. §. 1. nu. 12. Idque etiam si sint infideles, nam immunitas non suffragatur ipsis, sed ipsorum dominis, Paramus in defens. iurisd. §. Offic. 14. n. 47. Et Narboga vbi supra idem docet de seruis ad tempus, quia pro tempore seruituris sunt quid a cælloribus ipsis Clericis. Id quod à fortiori procederet, si his priuilegio non gaudentibus, graue aliquod incommodum in dominos redundaret, vt ait Menoch. de arbitr. cas. 562. num. 7. part. 3. tract. 1. resolutione 47.

19 Deinde à fortiori gaudent priuilegio fori laici familiares Episcoporum, quibus multa conceduntur, quæ alijs Clericis non sunt permilla, vt Guazzi. nus tom. primo defens. 20. cap. 9. num. 23. Sic Abbas, Hostiensis, Ioannes Andreas, Butrius, Zambellus verb. Ecclesia quoad eius libert. numero 10. & DD. communiter apud Acugniam in decret. part. 1. §. 23. cap. 10. num. 11. contra Suarez de immun. lib. 4. cap. 29. num. 9. & Mosco-

sum in allegat. Hisp. idiom. p. 1. tractat. 2. resolutione 98. part. 3. tractat. 1. resolutione 12. part. 4. tract. 1. resolutione 39. & parte 6. tractat. 2. resolutione 2. & 3. & 10. in fine. Etiam in delictis communibus, & extra Officium commissis; contra Cuetellum in par. reg. iur. cap. 1. numero 21. & declarauit Sacra Congregatio facto verbo cum Sanctissimo die 2. Martij 1611. apud Raun de immun. part. 3. tractat. 1. resolutione 125. & nouissimè ann. 1632. ad omnes Episcopos Sicilia; vbi etiam extat decretum Viceregium anni 1460. directum ad Officiales Castri Ioannis id præcipiens, ad instantiam Episcopi Catan. & asseruatur in Cancel. Regia Steph. Mactri sol. 144. part. 6. tractat. 2. resolutione 6. Procedit etiam si Episcopi sint Titulares: quia nimirum hi habeat Episcopi dignitatem, intuitu cuius hæc immunitas Episcopi famuli conceditur: eorum tamen famuli non ab ipsis, sed ab Ordinario loci, in quod egunt, puniri debent. Sacra Congregatio die 17. Ianuar. 1618. apud Ciardin. cap. 20. num. 19. parte 5. tractat. 1. resolutione

Et serui.

Itè familiaribus Episcopo.

Etia in delictis extra officium.

Mmm

25. &

Forumq; vxores.

Filij.

Patres, & fratres cohabitantes

**Etia Titu-
larium.**

25. & ordinavit Eminentissimus Rago, olim Auditor, de mente SS. D. N. Urbani VIII. in causa familiarium colonorum, partialium, & bonorum Archiepiscopi Rodien, 14 Maij 1639 *part. 6. tract. 1. res. 4.* Et in specie de barisello Sacra Congregat. in vna Sorana die 25. Aprilis 1614. de Fiscali die 13. April. 1615. & de Notario die 6. Aug. 1602. apud Selliū in *select. can. cap. 18. n. 25. part. 4. tr. 1. resol. 30. §. Notandum, & part. 5. tract. 1. resol. 1.*

Quod probatur iuribus.

Probatum autem ex cap. *fin. de off. Archid.* & cap. *Ecclesiarum servos*, non in primò omnes Episcopi familiares absque personarum aut causarum distinctione à seculari iurisdictione declarantur immunes; & in secundo licet idem dicatur de servis perpetuis, D.D. tamen ex connexionem materiam eo ad favorem familiarum Episcopalis videntur. Deinde accedunt rationes, quia privilegium capitis extendi debet ad accessoria, & appendices, cap. *quantis de priviil. cap. Beatus* *Authent. obita. C. ne filius pro patre*, & privilegium domini extendi debet ad servos. Albericus in *l. 1. C. de Episcop. & Cler. n. 5.* quia ex excepta ab aliquo foro persona censetur etiam exempta eius familia, cap. *1. de priviil. in 6. l. non aliter ff. de iud. & l. 2. C. de Episc. & Cler. maxime, ut docet Oldrad. conf. 293. n. 5.* quando aliter versus familiarum dominis incommodior redderetur, *part. 6. tract. 1. resolutione 3.*

Et rationibus.

Adde, quod scrinia, scilicet secretarij, libellarij, archiviarij, &c. Imperatoris, gaudent indistinctè privilegio fori Imperialis eum ipsorum domo, & familia, *l. in sacris, C. de proximis sacri. servin. part. 5. tract. 1. resol. 1. §. Sed omnia, circa medium.*

**Et argu-
menta Mo-
scosini con-
trarium.**

At obicit Moscosus, Episcopos familiam armatam habere non posse, gloss. *in cap. dilecto, de sens. excomm.* Deinde, nullum canonem extare, qui Episcopi familiam in causis communibus exemptam declaret. Tertio, Papam non posse laicos de potestate iudicis laici Principibus inuitis eximere. Quarto, post Tridentinum solos Clericos cum suis requiritis gaudere posse immunitate secundum Suarez. Quinto, absurdum esse, E-

piscopum in delictis suorum familiarium esse Iudicem competentem contra *l. qui iurisdictioni, ff. de iud.* Sexto, affert litteras Regis Ferdinandi, & Isabellæ statuentes, familiares Prælatorum subiectos esse potestati laicali. Septimo, nam alias potestas Regis nimium minueretur, & res publica propter huiusmodi familiarium delicta perturbaretur *part. 6. tract. 2. resol. 1.* Affert quoque exemplum Urbis, in qua Episcoporum familiares non gaudent foro: & Sicilia in qua ait ipse, dicti familiares, ut gaudeant Clericali characterem insigniti esse. *Ibid. resol. 10. à §. Verum.* Et denique Cardin. declarationes, quas attulimus, nec certas esse, inquit, nec necessario sequendas. *Ibidem resoluti. ne 6. §. Dicendum.*

Quibus si respondemus. Ad primum **Dissoluntur.** falsum esse assumptum: nam Episcopi ex vi solius iurisdictionis Ecclesiasticæ habere possunt familiam armatam ad ipsum ostenditur Episcopus habere posse familiam armatam. Et contra ipsum ostenditur Episcopus habere posse familiam armatam. *Et contra ipsum ostenditur Episcopus habere posse familiam armatam.* & terminare iudicium sine recursum ad brachium seculare, ut de Inquisitoribus procedunt ex Clement. 1. §. *præter quod.* diximus verb. *Inquisitorum, num. 25.* Habent enim imperium in sua diocesi, *contra dolorum, cap. prope vias, 25. quest. 5.* vnde concluditur habere posse familiam armatam ex text. in *l. licitas, ff. de off. pras. §. qui universas.* Nam concessio sine media etiam concessa censentur, *cap. cum infirmitas, de pen. & c. quoniam de sens. excomm. & concessa iurisdictione, censentur concessa omnia necessaria ad eam exercendam, l. 1. ff. de iurisdic. omn. iud. præsertim quod in cap. perniciosam de off. iud. ord. conceditur Episcopo facultas ad completum iudicium, per illa verba *inquirenas, dicendas, iudicandi, & ex cap. 3. sess. 25. Trid.* habet ordinariam iurisdictionem etiam contra laicos, per bonorum apprehensionem, & personarum distinctionem, ad quã familia armata multum conducit: accedit quod ipsum Trident. id ibi supponit, dum ait: *per suos proprios, aut alienos executores, &c. que**

quæ verba satis violenter interpretantur à Beretta, *conf. 4 & 6.* vera enim interpretatio (ex eodem Trident. *in rubr. de recip. & obseru. Decr. & Constit. Pij V. ad calcem ipsius*) à solo Papa, aut Sacra Congregatione petenda est, quæ ad instantiam S. Caroli Borrom. coram Sanct.

Sicut habet territorii.

P. Pio V. die 5. Jun. 1567. declarauit, Episcopum tenere posse familiam armatam. Et idem hanc sententiam tenent DD. quos citat & sequitur Ciaglia *cap. 53. num. 25. & 34.* Barbof. *de pot. Episc. part. 3. alleg. 107.* Mollinus *de brachio regio part. 4. nu. 258* & esse communem; tradit Martha *de iurisdic. part. 1. cap. 50. num. 12. part. 6. tractat. 2. resolutione 5.* Confirmantur prædicta: nam Episcopus habet territorium ad exercendam iurisdictionem con-

Et custodes

tentiosam, *cap. omnes basilica 16. quæst. 7. & cap. ut animarum de constit. in 6.* Glossa Ioann. Andreas, Felius, & alij apud Leonem *ubi supra*, diocesis namque, & territorium idem sunt; Panorm. *conf. 82. num. 7. lib. 1.* Alexand. *conf. 248.* Item habere possunt carcerem, *cap. Episcopus de off. ord. in 6.* ergo, & carcerum custodes, *Clem. 1. 8. Sanct. de heretic. & ministros, qui reos capiant, ad carceres ducant, cap. contra idolorum, & ibi Gloss. 26. quæst. 5. & cap. attendendum: 16. quæst. 4.* Denique multa crimina sunt multi fori gloss. *in cap. cum sit generale, de foro comp. in quibus datur locus præuenienti, l. si quis postea, & ibi DD. ff. de iud. & inter præuentiones realis, quæ sit per capturam, præcedit verbalem: ergo iudex Ecclesiasticus, debet habere familiam armatam, per quam in his delictis reos realiter præuenire possit: alioqui si implorare debet brachium laicum, nunquam illud præueniet, vt bene probat Franciscus de Leone *part. 1. cap. 9. numero. 9. part. 4. tractat. 1. resolutione 17.**

Ad secundum respondemus, canones loqui etiam pro delictis communibus, quod constat ex interpretatione Sacræ Congreg. factæ verbo cum Sanctissimo, vt dictum est initio, *part. 6. tractat. 2. resolutione 5.*

Ad tertium, falsum esse quod Papa

non possit eximere laicos de iurisdictione laicali, nam licet non habeat dominium directum in totum orbem, (quod tamen affirmat inter alios Solozanus *de Ind. iur. lib. 2. cap. 2. num. 17.*) habet saltem indirectum, & habitum ex iusta causa exercendum, & idem ex iusta causa eximere potest laicos de potestate laica i. Porto carrero *in allegat. pro iurisd. S. Off. num. 33.* Merolla, Mancinus, & Valboa *in cap. 1. de foro compes.* Iusta autem causa est honor & reuerentia dignitati Episcopali debita, rectaque causarum fori Ecclesiastici administratio, eximendi ministros Episcopi; nam in multis iuribus aliqui ob dictam rationem eximebantur à iurisdictione ordinaria, & subdebantur superiori sui officij, vt in *l. fin. Cod. de iurisdic. omn. iud. l. in officiales, C. de off. Rec. prou. l. ex eo, C. de agent. in reb. & alibi* Imò hæc exemptio concedebatur etiam vxoribus officialium, *l. ex ad diuersa, C. de silentiar. lib. 12. filius, l. eo, C. de fabricem. lib. 10. matribus, l. fin. C. de castr. & min. eod. ac etiam seruis, & colonis, l. in sacris, C. de sacr. serin. lib. 11. non solum si essent arci, sed etiam si actores, l. in viros, C. de comit. consist. lib. 22.* Et denique, si aliunde non constaret, Papam id facere posse, satis constat eo, quia fecit, & declarauit: nam factum Papæ in dubium reuocari non debet, *cap. in memoriam 19. dist. Anton. de Burrio in cap. 2. de translac. numero 6. & alij.* Adde, quod etiam laici possunt se submittere iurisdictioni Ecclesiasticæ, vt dicemus *verb. Statutum laicale, nu. 17. part. 6. tractat. 1. resol. 7.*

Ad quartum, Tridentinum ibi solum disponere de Clericis, vt patet ex illo exordio. *Nullus prima tonsura initiatus, &c. det immunitatem* non autem de aliis personis, quæ non titulo Clericatus, sed alio quocumque, debere habere immunitatem de iure communi gaudebāt, vt DD. communiter post Concilium scribentes, inter quos Ghilius *verb. Episcopus, num. 5. Megal. tom. 2. resol. 122. num. 7. Gambacurta lib. 4. cap. 3. num. 7.* Vnde nihil facit contra familiam Episcopi, quæ non intuitu Clericatus, sed honoris Episcopalis immunitate fruitur.

tur, part. 1. tract. 2. resol. 98. part. 5. tr. 1. resol. 1. in fine, & part. 6. tr. 2. resol. 8.

Ad quintum non esse absurdum, quod Episcopus sit iudex in delictis suorum familiarium; sicut non est absurdum, quod id faciant Inquisitores Hispani. Martianus fecerit in suos cubicularios, l. 3. C. de prapof. Sacram. cubic. lib. 12. & Zeno in silentiarios, l. 4. C. de silent. eod. nec de his casibus loqui Vlpian. in lege adducta, *ibid.*, resolutione 9.

Ad sextum, litteris Regis. Catholici opponimus Oraculum Summi Pontificis, qui est caput Ecclesie Catholice, & ad quem spectat declarare Canones, & Concilia præsertim, quod in dubio de iurisdictione inter laicum, & Ecclesiasticum huius est definire, ut dicemus *verb.* Opinio, num. 11. part. 6. tractat. 2. resol. 9. §. Ad sextum. Ad se primum, nimis pro caciter asserere Moscosum, quod Episcopi in delicta suorum familiarium conueniant, cum perturbatione rei publicæ; ac proinde videri dignum, qui comprehendatur in illa regula Trident. *initio Indicis lib. prohib. tis. de correct. lib.* Quod autem addit de diminutione regie potestatis, ironice etiam in simili asseritur à Portocarrero nu. 6. nam (ait ipse) nimium considerabilis subtractio sit, cum inter milia millium laicorum, quadraginta vel quinquaginta in censum Ecclesiasticorum referuntur, ut proinde ministri laici, alios oblit, toti istis inuidere debeant, tamquam rei publicæ perturbatoribus, & sine quorum cognitione regia potestas multum decrescit, *ibid.* resol. 10.

Exemplum Romæ, quod adducit Moscosus nu. 79. dicimus non esse trahendum in alia loca: nam ibi esse potest aliqua iusta causa bene visa Summo Pontifici, & forsitan erit reuerentia suæ sanctitati debita, ob quod familia etiam Cardinalium, quæ etiam secundum Pereiram tom. 1. cap. 10. n. 13. gaudet vbi que privilegio fori, Romæ eo non gaudet, ut Bonamiliare in cina tom. 3. disput. 1. quasi. 16. punct. 3. num. 7. Quod verò ait de Regno Siciliæ, mendacium est: nam ex litteris Viceregis anni 1567, & 1608, ad instantiam

Episcopi Agrigentini, & ann. 1621, ab nobilitate, Excellentiss. de Lemos. ad instantiam, & iuramentum. Archidiaconi Messanen. mandatur seruari privilegium fori. tam quoad Clericos habentes requisita Trid. quam quoad familiares, & officiales Episcoporum, & sic hodie servatur in praxi. *ibid.* à §. Verum. Denique, circa declarationes, & oracula Sac. Congregat. de hac re, non potest allegari ignorantia; siquidem ex lite habita inter S. Carolum Borrom. & ministros regios Mediolani coram Pontifice, & responsionibus, quæ quotidie ad Episcopos à S. Congregat. mittuntur authenticæ; id ad eum clarum est, ut probatione non indigeat, ex gloss. in cap. appellanti, de appellat. & DD. communiter. Nec dici potest, non esse dictis declarationibus necessariò standum, aut eas facere pro statu Ecclesie tantum. Nam primum damnavit S. D. N. in decreto diei 2. Augusti 1631. maxime quod dictæ declarationes feruntur ex ordine S. P. & facto verbo cum ipso, ut docet Merolla tom. 2. disputat. 4. cap. 4. dub. 12. num. 173. & contra secundum est, quod litteræ supra citatæ missæ sunt extra statum Ecclesie, & Congregationes Cardinal. erectæ sunt à Summo Pontifice pro resoluendis difficultatibus totius Ecclesie. *parte 6. tractat. 2. resolutione 6. paragra. pho Dicendum.*

20. Quod autem dictum est de familia Episcopi, procedit etiam in Inquisitoribus, ut dicemus *verb.* Inquisitorum, nu. 25. Item in familia habentis Territorium, & iura Episcopalia cum potestate iurisdictionis, ut est in Sicilia Archimandrita Messanen. nam hi habent iurisdictionem, ratione cuius Episcopi hoc privilegium concessum est. Ciarlia cap. 28. à numero 26. part. 5. tractat. 1. resolutione 25. Item in familia Vicarij Episcopi, ut ait Nouar. de elect. fori quasi. 36. sect. 2. part. 3. tractat. 1. resolutione. 46. Et Et legatis denique potiori iure procedit in familia eorum. Legati, seu Nuncij Apostolici, qui non Nuntiorum solum habent iurisdictionem ordinariam, ut Apostolorum, ut probat Fagundez licorum in decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 41. numero 22. & alij communiter, vnde docet

Et dictos privilegio fori, Romæ eo non gaudet, ut Bonamiliare in cina tom. 3. disput. 1. quasi. 16. punct. 3. num. 7. Quod verò ait de Regno Siciliæ, mendacium est: nam ex litteris Viceregis anni 1567, & 1608, ad instantiam

et Calder. *conf. 11*: quod quidquid potest Episcopus in diocesi respectu iurisdictionis: potest Legatus in sua provincia; sed præterea est supra omnes Ordinarios, tamquam Summi Pontificis viceregens *cap. 2. delegat. in 6. ibi DD. communiter. particul. 6. tractatu 2. resolutione 2. & tractat. 8. ref. 2. in fine.*

Verū e st, quod offendens quem ex his familiaribus in officio; punitur à Iudice familiaris;

21. Petes hic: Si offendatur laicus familiaris Episcopi, quinam Index cognoscere debet? Ecclesiasticus ne; an laicus? Respondeo, si offendatur ut talis, in intuitu officii; seu in officii executione; ad Ecclesiasticum pertinet: nam in hoc casu offenditur ipsius iurisdictionis, & dignitas; & intrat argumentum, quod turbans iurisdictionem Iudicis, punitur ab illo Iudice, cuius iurisdictionis turbata est; ut Menochius *consil. 230. num. 8. lib. 2. consil. 31.* & alii Si vero offendatur, ut privatus, ex inimicitia, &c. Est delictum mixti fori, & pertinet ad prævenientem: nam in hoc casu dicitur sola persona ipsius passi. Et disparitas utriusque casus patet in multis: offendens enim consiliarium Principis, si id faciat intuitu officii, est reus læsæ maiestatis: si ex inimicitia, non item, ut observat Fabius de Anna *consil. 67. num. 2. volum. 1. Oddus consil. 88* & alii. Rursus, offendens ministros, & Officii ex odio particulari extra officium, non includitur in pœnis Bullæ, si de protegendis, ut docet Catena de modo *proc. in 8. Offic. tit. 10. §. 6. num. 23.* Et denique offendentes Romipetas, non ut euntes ad Rom. Curiam, non incurunt in excommunicationem Bullæ Cœæ, ut DD. communiter cum Duardo *lib. 2. can. 9. num. 31.* Confirmatur etiam propositio à maiori: quia offendens Clericum, puniri potest à Iudice laico præveniente, ut ex generali text. in *cap. 1. de foro compet. observat Valboa cap. 4. nu. 34.* & alius, quos citat, & sequitur Chartar. *de off. 6. crim. num. 2.* contra Bartholom. in l. 1. numero 144. C. de Summ. Trinit.

Offendens vero extra officium, puniri potest à præveniente.

Et idem nostram sententiam tenent Farinacius, & Merlius Roræ Decanus, *p. 6. r. 8. ref. 3.*

Item gaudet foro

22. Gaudent præterea immunitate fori Regulares etiam novitii. Vide *verb.*

Iudex laicus num. 14. & 15. Etiam im-Religiosi, puberes, & proinde nondum annum *Etiam Novitii.* formalis probationis ingressi: nam ex quo habitum assumunt, adherent Religionis, & reputantur ut Ecclesiastici, Marchin. *resolutione pro Ord. milit. arvic. 6. numero 58.* Quod potiori iure procedit in Relig. Clericorum Regul. circa hospites: nam hi statim ac in Religionem recipiuntur, more solito habitum & observantiam aliorum profitentur, & contravenientes puniuntur, gaudentque omnibus Religionis privilegiis: & superiores cum iis omnibus facultatibus utuntur, quibus & curi novitiis, præsertim circa sacramenta Pœnitentiæ & Ordinis; unde non solum fori, sed etiam canonis, & gabelarum immunitate gaudere debent; contra Pasqualium *decis. 424. num. 2. part. 6. tract. 8. resolutione 70.*

23. Item gaudent Religiosi milites *Etiam Ex quibus S. Ioannis.* ex Religionibus erectis auctoritate Papæ, quæ nimirum sunt veræ Religionis, ut dicemus *verb. Religiosi milites, nu. 1.* Unde gaudent foro Equites S. Ioannis (Barbosa de potest. Episcop. part. 2. alleg. 12. num. 45; tract. 1. resol. 86.) etiam illi, qui ferunt mediam crucem; secundum Riccium *tom. 4. resol. 177. numero 3.* contra Bobadillam *tom. 1. lib. 12. cap. 18. nu. 833.* quia militant sub eadem Religione. *part. 3. tractat. 1. resol. 51.* Item S. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, Montese, S. Stephani, & S. Lazari. Sancius in *select. disp. 49. num. 13.* etiam extra loca Commendarum; quia eorum privilegium non est locale, sed personale, sicut aliorum Religiosorum. *part. 4. tractat. 1. resol. 36. & 86. & alibi passim.* Secus de Equitibus Andrei Velleris, S. Michaëlis, Annuntiationis, Delabanda, & aliarum Religionum non approbatarum à Papa *resol. 36. cit. in fine.* Illi autem gaudent etiam novitii, ut dicemus *verb. Novitius num. 2.* Et gaudent etiam ipsorum vxores, sicut de vxoribus Clericorum diximus *num. 14.* nec refert, quod ipsæ habitus incapaces sint: nam ex l. *ne ad diversa Cod. de sil. lib. 12.* silentiariorum vxores, licet ad viros officia inhabiles, gaudere *namq.*

S. Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, Montese, S. Stephani & S. Lazari.

Etiam novitii. Et eorum vxores.

tamen dicuntur eorum foro. Et idem dic de exemptione gabellarum. Etiam post obitum viri, quamdiu vidua, & honeste vixerint. Amaya in C. lib. 10. tit. 39. a. num. 16. p. 6. tr. 8. ref. 6.

Item tertiarum.

14 Item gaudent Oblati, seu Tertiarii Religionum, si in monasterio vivunt, & absque fraude se & sua ei obtulerint: etiam quoad delicta ante oblationem commissa. Sic Sacra Congregatio apud Aldan. in comp. tit. 10. num. 15. quæ addit, in casu fraudis, tales à laico iudice puniri posse, non tamen pœna corpora, sed pecuniaria. Porro Maria. cap. 114. num. 6

Et tertia via Religionum cum certis clausulis.

præter conditiones prædictas requirit in his mand. pationem perpetuam monasterio, & habitum debitum, per quæ à secularibus distinguantur, part. 4. tr. 1. resol. 31. Gaudent etiam sorores tertiariae S. Franc. etiam in domibus viventes, si vitam cœlibem ex voto traducant. Sic S. Congregat. & tenet Pont. de imped. caus. 27. cap. 19. §. 5. Contraia autem declaratio Leon. X. ab eodem revocata fuit, edita constit. 1. Mart. 1518. part. 1. tractat. 2. ref. 85. part. 4. tract. 1. ref. 31. §. Notandum, & part. 6. tract. 8. resol. 30. in fine.

Inserviens Monialibus cum habitu.

15 Item gaudent foro ex Bonacina in Bull. Coen. disput. 1. quæst. 16. sect. 1. punct. 3. n. 18. illi homines, qui habitum Religiosum induci, inserviunt monialibus, petendo pro illis elemosynas. ref. 31. cit. in fine §. 1.

Eremitæ approbati.

16 Item Eremitæ, Ordini vel Ecclesiæ speciatim addicti, paupertatis, vel alterius obligationis voto apud Episcopum, vel alium Prælatum edito Martinus cap. 114. num. 8. & alii part. 4. tract. 1. resol. 35.

Et hospitalarii.

17 Hospitalarii laici conjugati, & habentes de proprio, Abbas censet non gaudere foro, in cap. 2. nu. 11. de foro comp. Barbosa verò n. 40 gaudere inquit, dum modo inserviant Hospitali, Episcopi auctoritate constructo. Vide Decian.

tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 39. p.

3. tract. 1. ref. 60.

IMPEDIMENTA Matrimonii.

1. **I**mpedimenta Matrimonii sunt Impedimenta duplicis generis: aliqua enim tantum impediunt, nêlicitè contrahi, alia tantum postualia verò etiam contractum dirimunt, tamquam invalidum. Priora sunt illud inquinque vorum, interdictum, sponsalia, catechismus, & crimen.

2. Et nomine voti intellige votum simplex Religionis aut castitatis. Quod remanet etiam in Religiosis nulliter professis, nam votum castitatis vel Religionis ob connexionem essentialem cum statu religioso, semper valet ut potest, & sic salte ut simplex. Sanch. de matr. l. 7. disp. 27. n. 13. p. 6. tr. 7. ref. 51. & p. 11. tr. 5. ref. 39.

An qui post votum simplex castitatis virginis violaret sub promissione conjugii, teneretur ad votum: an ad matrimonium, & an peccet mortaliter vxorè ducens cum voto Religiosis, animo in eam intrandi anre consummationem vide verb. Ingressi Religionem, n. 2. & 3. Votum autem solemnè etiam dirimit, ut infr. n. 14.

3. De impedimento interdicti vide Interdictum. verb. Matrimonium, nu. 41. Impedimentum sponsalium est, quod contrahens sponsalia cum vna, non potest ducere aliam sine peccato, nisi interveniat iusta causa, quæ ad sponsaliorum solutionem sufficiat, iuxta dicenda verb. Sponsalia à num. 8.

4. Impedimentum Catechismi contrahitur ab eo, qui tenet infantem baptizandû, respondetque eius nomine ministro interroganti, an credat, an renuet diabolò, &c. Et quidem si idem sit pater catechismi, & Baptismi, contrahit impedimentum dirimens, si solus Catechismi, contrahere tantum impediens ex cap. 1. de rogen. spir. in 6 nunc autem per Tridentinum, puro probabiliter cum Pontio lib. 6. c. 11. num. 3. contra Palatium in 4. d. 42. disp. vnic. nullam contrahere; quia in illo dicitur spiritualis cognatio nō contrahi, nisi in Baptismo, &